

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

2. An hoc Sacramentum componatur intrinsece ex speciebus, & Corpore &
Sanguine Christi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

nis ordinatur ad augendam substantiam vitæ spiritualis: sicut cibus materialis ordinatur ad augendam vitam, & substantiam corporis: respicit ergo immediatè, & per se ipsum augmentum gratiæ; quod nulli ex aliis Sacramentis ita convenit.

8. *Instantia.* Dices; alia etiam sacramenta per se habent causare gratiam, & quidem omnia præter Baptismum, & Pœnitentiam exigunt per se subiectum gratum; nam si status peccati non opponeretur eorum significationi, non esset obex impediens eorum effectum: ergo illa etiam ex vi suæ significationis, & per se significant augmentum gratiæ. Respondetur, illa sacramenta, licet per se prærequirant vitam in anima, eò quod ordinantur ad aliquos actus vitales, qui supponunt vitam, non tamen ordinari ad illud augmentum gratiæ præcisè ut augmentum est, sistendo ibi, sed quatenus est principium talium actuum. Eucharistia verò, quia cibus est, habet ex propria ratione augere vitam, & substantiam sub ratione augmenti, ita ut illud intenderet, etiam si ad aliam operationem non ordinaretur. Fateor, de facto ordinari etiam Eucharistiam ad operationes; quia cibus etiam ordinatur ad dandas vires in ordine ad operandum: ordinatur tamen ad ipsum augmentum sub ratione augmenti; quia cibus etiam tendit ad nutriendam, & augendam substantiam aliti.

9. *Instantia iterum.* Dices iterum, non est proprium cibi augere substantiam; nam licet in pueris id faciat, non tamen in viris, & senibus, sed solum reparat ea, quæ continuo deperduntur: non ergo significat per se cibus Eucharistiæ augmentum vitæ spiritualis. Respondetur, cibum per se habere, ut augeat substantiam, donec perveniat ad statum perfectum; postea verò reparat vires. Cum ergo anima nostra in hac vita semper sit in statu augmenti, quippe quæ nondum pervenit ad statum perfectum; hinc fit, ut Eucharistia in nobis semper significet per se augmentum vitæ, & gratiæ: non enim potest nutrire sine augmento eos, qui sunt in statu augmenti. Adde, cibum corporalem ideo non augere, quoties nutrit, quia deperduntur quotidie plures partes ipsius substantiæ, & ideo illa, quæ de nouo adveniunt, non faciunt augmentum simpliciter; at verò in vita spirituali id non potest esse; quia, durante vita animæ per gratiam, nihil gratiæ deperdi potest, quoad substantiam, sed solum quoad fervorem in operando; quare omnis nutritio spiritualis debet augere substantiam gratiæ, & ordinari ad augmentum, licet quoad fervorem possit dici, quod aliquando non augeat, sed reparat id, quod per inclinationes, & fomitem deperditur: non potest ergo cibus spiritualis ordinari per se ad nutriendum per productionem gratiæ, quin eo ipso ordinetur ad augmentum gratiæ.

10. *Eucharistia est omnino sacramentum nobilissimum.* Habemus ergo, Eucharistiam esse sacramentum novæ Legis à Christo Domino institutum, à cæteris omnibus diversum. Restat scire, quem habeat dignitatis locum inter illa. Omnes Theologi farentur, esse Sacramentorum omnium præstantissimum, & dignissimum. Cui conclusioni satis fauet Concilium Tridentinum sess. 13. & alibi, illud appellans Sacramentum sanctissimum, venerabile, sacro-sanctum, in quo Deus divinitus suis erga homines amoris velut effudit, &c. Ad quod videtur attendisse idem Concilium, dum sess. 7. can. 3. de Sacramentis, damnat eos, qui dixerint, omnia sacramenta esse paria, ut nulla ratione unum sit alio dignius. Ad eò, ut hæc veritas videatur nonnullis de fide definita; inter quos est Suarez in præfati disp. 39. sect. 2.

11. *Dignitas Eucharistiæ vnde queratur.* Cæterum, quidquid de hoc sit, meritò dubitari potest, an hic excessus Eucharistiæ supra alia sacramenta proveniat ex eo, quod cæteris paribus, & cum P. Ioan. de Lugo de Sacramentis.

æquali dispositione conferat suscipienti maiorem gratiam, quàm quodvis aliud sacramentum. Res hæc est omnino incerta, & soli Deo nota; quare licet posset piè ita credi, non tamen solidè comprobari. Illud certum, dignitatem Eucharistiæ ex eo potissimum sumendam, quod contineat in se Christum Dominum auctorem totius gratiæ, & sanctitatis; reliqua enim sacramenta habent virtutem à Christo Domino eorum auctore; Eucharistia verò habet ipsum Christum, à quo omnia sacramenta fluxerunt, & ideo maiorem longè postulat venerationem. Nunc iam videamus in particulari, quid intrinsecè includat quidditas huius sacramenti.

SECTIO II.

An hoc Sacramentum componatur intrinsecè ex speciebus, & ex corpore, & sanguine Christi.

Duplex compositio possumus considerare in quolibet sacramento; prima est ex significatione, & re significantem, sicut in voce naturali datur ipsa entitas vocis, quæ significat, & datur significatio, seu vis, quam habet ex impositione hominum ad significandam talem, vel talem rem: sic etiam in sacramento Baptismi, v.g. datur ipsa entitas ablutionis, & verborum, &c. & vis etiam, quam habet ex divina institutione ad significandam gratiam: illud prius potest appellari subiectum; hoc verò posterius, nempe vis significandi, potest appellari quasi forma constituens sacramentum in ratione signi ad placitum ex divina institutione. An verò hæc vis significandi sit ens rationis, vel aliquid reale, non est huius loci; pertinet enim ad materiam de Sacramentis in genere, ubi aliquid diximus disp. 1. sect. 3.

Rursus possumus in ipso subiecto sacramenti considerare aliam compositionem; nam sicut vox, quæ est subiectum significationis, adhuc ipsa in sua entitate componitur ex pluribus syllabis; sic etiam Baptismus, qui est subiectum significationis, componitur intrinsecè ex materia, & forma, nempe ex ablutione, & verbis: & de hac secunda compositione querimus in præfati, supponendo scilicet, in Eucharistia dari subiectum significans, & vim etiam significandi gratiam ex divina promissione: querimus, inquam, quod sit subiectum illud, quod habet hanc vim significandi: & an hoc subiectum componatur intrinsecè ex aliquibus partibus?

Potest autem de multis dubitari in præfati, an componant intrinsecè sacramentum Eucharistiæ, de accidentibus scilicet, seu speciebus panis, & vini remanentibus: de corpore, & sanguine Christi: de anima item, & diuinitate eius: de verbis Consecrationis: de actione transubstantiatiua: de usu denique, seu susceptione actuali Eucharistiæ; de quibus omnibus sigillatim dicendum est. In hac verò sectione quæritio est de speciebus remanentibus, & de corpore, & sanguine Christi, an componant intrinsecè hoc sacramentum. Supponimus autem de fide, præfati corporis, & sanguinis Christi: dubitamus tamen, an hoc sacramentum ea includat intrinsecè, & ex ipsis componatur.

Duplex est in hac quæstione extrema sententia. Prima dicit, solum corpus, & sanguinem Christi intrare ad constitutionem huius sacramenti; species autem solum connotari, non verò componere illud. Hæc tribuitur communiter VValdensi tom. 2. de VValdensi Sacramentis, cap. 20. Vasquez tamen disp. 167. num. 10. Vasquez, & sequentibus, eum late conatur ab hac opinione liberare. Secunda sententia docet è contra, solas species constituere sacramentum: connotando tamen corpus,

12.

Duplex compositio in quolibet sacramento.

Prima ex significatione & re significanda.

13.

Secunda ex materia, & forma, & de hac secunda hic queritur.

14.

Suppositio de præfati corporis, & sanguinis Christi: dubitamus tamen, an hoc sacramentum ea includat intrinsecè, & ex ipsis componatur.

15.

Duplex sententia extrema.

VValdensi tom. 2. de VValdensi Sacramentis, cap. 20.

Vasquez disp. 167. num. 10.

Vasquez, & sequentibus.

corpus, & sanguinem Christi. hanc tenent Mar-
tilius, & Soto relati à Suarez *diffut. 42. sect. 3.* & eam
amplectuntur aliqui Recentiores.

16. Dico primò, species saltem partialiter pertinent
intrinsecè ad hoc sacramentum. Hæc est communis
Theologicæ, quos referunt, & sequuntur Suarez vbi
suprà scilicet. 1. & Valquez cap. 3. Probatur primò ex
Innocent. III. in cap. Cum Marthæ, de celebratione
Missarum, vbi Pontifex docet, species visibiles in
Eucharistia esse sacramentum tantum, hoc est, non
esse rem, & sacramentum, sed solum sacramentum;
ergo sunt saltem pars sacramenti: nam in omnibus
Sacramentis id, quod est sacramentum tantum, est
pars saltem essentialis sacramenti, vt in Pœnitentia
confessio, in Baptismo ablutio, &c.

17. Probatur secundum ex modo loquendi Tridentini, & Patrum dicentium, corpus Christi contineri in hoc sacramento: ergo sacramentum non est solum corpus Christi; nihil enim continetur in se ipso; ergo species perperam intrinsecè ad hoc sacramen-

Infantia. ergo species pertinent intimè ad sacramentum. Dices, hoc sacramentum constare ex corpore Christi, & verbis Consecrationis, licet non includat etiam species, & ideo posse dici Christum contineri in hoc sacramento. Sed contra, quia Christus dicitur contineri in hoc ipso sacramento, quod remanet post consecrationem, tunc autem non manent verba; ergo hoc sacramentum in esse permanenti includit species ultra corpus Christi.

18. Probatur tertio ratione; quia (vt supra dixi) sacramentum est signum sensibile gratiae iustificantis: quod de sacramento Eucharistiae docet Trident. *sess. 13. c. 3.* esse scilicet inuisibilis gratiae visibilem formam: at verò corpus Christi, pro vt condistinguitur à speciebus, non est signum sensibile gratiae; quia non sentitur per se, pro vt est in Eucharistia: ergo species sensibiles pertinent intrinsece ad hoc sacramentum: alioquin Eucharistia non erit signum sensibile.

19. *Infancia.* Dices; licet corpus Christi secundum se non sit sensibile, esse tamen sensibile, propterea connotat species; quare fieri potest, ut solum corpus Christi connotando species, sit sacramentum. Sed contra; quia ex hoc sequitur, Eucharistiam non esse in se ipsa sacramentum; sed solum connotare ratione sacramenti; quia sacramenti quidditas est significare sensibilibus gratiam; verò corpus Christi de se, & in se non significat sensibilibus, sed connotat species significantes sensibilibus: ergo Eucharistia in se non includit rationem sacramenti, sed connotat extrinsecè illam.

charistia, & ipsum corpus Christi habet esse signum
sensibile, & sacramentum, non debet esse extra, sed
intra ipsum sacramentum: nulla enim forma potest
esse extra compositum, seu extra effectum forma-
lem resultantem ex ipsa, & ex subiecto.

Contra hanc conclusionem sunt nonnullæ obiectiones. Prima deficitur ex modo loquendi factorum Patrum, quos afferimus *scilicet sequenti*, qui absolute dicunt, Eucharistiam esse corpus, & sanguinem Christi: ergo non includit etiam species. Pater consequentia, quia non dicitur bene: Homo *est anima rationalis*; nam licet eam includat, non tamen solum: ergo si Eucharistia non includit solum corpus Christi, non potest dici: Eucharistia est corpus Christi.

Ad hanc obiectionem constabit ex dicendis *sequenti*, ubi videbimus, Eucharistiam, licet intincte includat species, non tamen importare semper illas in recto, sed in obliquo; & ideo non posse proprie prædicari de illis in recto, sed solum de corpore Christi.

Secundò obijcies, quia sacramenta noue Legis causant gratiam: verò in Eucharistia non species, sed corpus Christi est, quod causat gratiam: ergo non species, sed corpus Christi constituit sacramentum. Responderi potest negando minorem; præsertim si iuxta probabiliorem sententiam hæc causalitas non sit physica, sed moralis; hanc enim causalitatem non solum exercet corpus Christi, sed etiam ipsæ species.

Dices; in cibo naturali substantia sola est, quæ nutrit, non accidentia; ergo similiter in hoc cibo supernaturali substantia Christi Domini debet esse, quæ nutrit animam, non verò accidentia panis, sub quibus illa substantia continetur. Respondendo negando consequentiam. Ratio autem discernimur est, quòd in nutritione naturali substantia alimenti fit substantia aliti: non potest autem ex accidentibus fieri substantia; quare ex accidentibus cibi non potest viuens nutriri substantia liter, sed ad summum accidentaliter. At verò nutritio supernaturalis non fit hoc modo; nec enim cibus conuertitur in substantiam aliti, fed ideo dicitur nutriri, quia producit gratiam, quæ est vita spiritualis animæ: gratia autem æque potest causari ab speciebus accidentibus, ac ab ipso corpore Christi; & aliunde conuenit, vt sit ut in aliis sacramentis elementa, & re naturales causant gratiam, sic etiam species sacramentales habent eandem vim in Eucharistia. Aliam solutionem indicabimus *infra* sect. 4.

Hoc supposito, dico secundò corpus, & sanguis Christi pertinent etiam intrinsecè ad constitutionem sacramenti Eucharistie. Hæc etiam est communis fere omnibus Theologis, quos referunt, & sequuntur Suarez in *presenti disp. 42. sect. 3.* Valquez ubi supra c. 5. Probatur primò ex Patribus, quos hæc Auctores adducunt. Irenæus *lib. 4. c. 34.* dicit, Eucharistiam duabus rebus constare, altera terrena, altera cœlesti. Damascenus *lib. 4. c. 4.* Duplices, inquit, sumuntur *compositi*: par etiam *fuit*, dicit nobis cibum duplicem, *compositum*, habetur etiam in cap. Hoc est, de consuetudine *erat. d. 2.* ubi dicitur *nostrum sacrificium* constare *divinibili elementorum specie, & inuisibili Christi Domini carne.* Eodem modo loquitur Hefychius *lib. 6. in Lucam.* Lanfrancus contra Berengarium *ad colum. 11. Agerus lib. 1. de hoc sacra. cap. 5.* & alij.

Secundo probati potest ex aliis loquutionibus
Scripturæ, Conciliorum, & Patrum, dicentium, hoc
sacramentum non solum constare ex corpore,
sanguine Christi, sed esse corpus, & sanguinem Chri-
sti. Eorum autem verba commodius afferemus
scilicet, seq. Valquez, & alij probant hoc ipsum, quod
verba

verba consecrationis conficiunt hoc sacramentum, seu Sacerdos consecratione conficit Eucharistiam; ut habetur apud Eugen. in Concil. Flor. non autem conficit solas species; ergo conficit compositum ex speciebus, & corpore Christi: ergo sacramentum est totum illud compositum. Hoc tamen argumentum non vtor; quia satis probabiliter solui potest fatendo; Sacerdotem verbis conficere Eucharistiam: eò quod licet non conficiat species secundum se, facit tamen illas esse consecratas: sicut verbis etiam, & orationibus conficit aquam benedictam, licet non includat aliquid præter aquam, & ipsam benedictionem. Hoc ergo, & aliis argumentis omisissis, quæ fortè non probant adeò efficaciter, probatur tertio ratione, quia sacramentum Eucharistiæ causat gratiam per modum cibi, & potus, ut dictum est; cibis autem, & potus animâ spiritualiter nutriendis, nõ sunt solæ species, sed etiam, & potissimè caro, & sanguis Christi: ergo non solæ species, sed etiam caro, & sanguis Christi pertinent intrinsecè ad hoc sacramentum. Consequentia patet; Minor verò probatur ex verbis Christi Domini: *Qui manducat me, ipse vivet propter me: Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, &c. Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus. Panis, quem ego dabo, caro mea est. Ergo cibus spiritualiter nutriendis, non sunt solæ species, sed caro, & sanguis Christi.*

26. Contra hanc conclusionem obijci potest primò doctrina communis Theologorum ponentium in quolibet sacramento tria hæc: Rem scilicet solum, sacramentum solum & aliud, quod sit res, & sacramentum. Res sola dicitur, quæ significatur, & non significat; sacramentum solum quod significat, & non significatur; Res verò, & sacramentum dicitur, quod significatur simul & significat. Iuxta quam doctrinam Innoc. III. in c. *Cum Maribus*, de celebrat. Missar. dixit, in hoc sacramento sacramentum tantum, esse species panis, & vini, quæ significant, & nõ significatur; rem verò sacramenti esse gratiam, quæ homini datur; ac denique corpus, & sanguinem Christi esse rem, & sacramentum, quia significat gratiam, & significatur per species. Ex qua doctrina communis sic obijciunt contra conclusionem: quia in aliis sacramentis id, quod est res & sacramentum, non est pars sacramenti: nam character in Baptismo, qui est res & sacramentum, non est pars intrinsecè constituens Baptismum, sed effectus illius, item species in hoc sacramento sunt sacramentum tantum; ergo corpus Christi, quod non dicitur sacramentum, sed res, & sacramentum, non pertinet ad intrinsecam constitutionem huius sacramenti.

27. Respondetur facile species non ideo dici sacramentum tantum, quia ipsæ solæ sint sacramentum, sed quia non habent aliud munus, quam sacramenti: non enim significantur, sed significant. Deinde licet in Baptismo, Confirmatione, & Ordine illud quod est res, & sacramentum, non sit pars intrinsecæ sacramenti, nempe character; non tamen est illa regula in uniuersum vera: nam in sacramento Pœnitentiæ contritio secundum aliquos dicitur res, & sacramentum, & tamen est pars intrinsecæ ipsius sacramenti. Regula ergo verissima hæc est, ut illud, quod instituitur à Christo pro signo practico gratiæ, debeat intrinsecè pertinere ad sacramentum, siue sit res sacramenti, siue non sit. Quare cum corpus Christi habeat practice significare gratiam, non obstat, quod sit res sacramenti, quominus sit etiam pars intrinsecæ sacramenti.

28. Secundò obijciunt: sacramentum est signum sensibile gratiæ inuisibilis: corpus autem Christi non significat sensibilibus, sed solæ species; ergo species

P. Ioan. de Lugo de Sacramentis.

solæ, & non Christi corpus constituunt intrinsecè sacramentum Eucharistiæ. Respondeo, corpus Christi secundum se non sentiri; sentiri tamen per species consecratas, quæ ipsum significant: quare redditum sensibile per ipsas species potest pertinere intrinsecè ad constitutionem sacramenti: sicut contritio etiam est pars sacramenti Pœnitentiæ, quia licet per se non sentiat, sit tamen sensibilis per Confessionem externam; & ut sic sensibilis potest constituere sacramentum.

29. Tertiò obijciunt, quia iuxta communem modum loquendi Conciliorum, & Patrum, Christus continetur in hoc sacramento; ergo condistinguantur Christus, & sacramentum: nihil enim continetur in se ipso. Respondetur, Christum contineri in hoc sacramento ut partem in suo toto: sicut anima totam continetur in homine; nam Eucharistia includit corpus Christi, & aliquid aliud, ut vidimus. Alias leuiiores obiectiones vide apud Suarez, ubi supra.

30. Pro complemento tamen huius sectionis, duo restant inquirenda. Primum, an hoc sacramentum constituitur intrinsecè ex solis iis partibus Christi, quæ ponuntur ex vi verborum; an etiam ex iis, quæ ponuntur per concomitantiam, scilicet anima, Diuinitate, &c. Respondetur, strictè loquendo, constitui solum ex iis, quæ sunt ex vi verborum, corpore scilicet, & sanguine. Ratio est, quia quæ solum sunt per concomitantiam, non sunt sensibilia, nec per se, ut patet, nec per verba etiam, cum per verba non significantur, alioquin ponerentur ex vi verborum: ergo nullo modo sunt signum sensibile gratiæ. Adde, ea, quæ sunt per concomitantiam, neque etiam causare gratiæ physicè, vel moraliter: gratia enim solum est promissa manducanti carnem, & bibenti sanguinem: ergo positio animæ, v.g. per accidens se habet ad dandam gratiam. Loquendo tamen minus strictè, aliquando dicitur totus Christus esse sacramentum Eucharistiæ.

31. Secundò inquiri potest, quid potissimum sit in constitutione Eucharistiæ, corpus Christi, an species? Respondetur, in ratione signi sensibilibus significantis magis conducere species visibiles; in ratione sanctificantis, nutriendis, & ostendendis Diuinum amorem, magis conducere corpus Christi, quæ est nobilissima, & præcipua pars huius sacramenti, & fons totius vitæ spiritualis. Posset etiam inquiri, an hæ partes sacramenti habeant singulæ suas significationes parciales, an omnes significant indiuisibilibus. Verùm hæc quæstio communis est omnibus sacramentis, & ideo pertinet ad tractatum de Sacramentis in genere; ubi de hoc diximus *disp. 2. sect. 2.*

SECTIO III.

Utrum Eucharistia importet in recto corpus, & sanguinem Christi, an verò species sacramentales.

32. Diximus, Eucharistiam intrinsecè constare ex corpore, & sanguine Christi, & speciebus sacramentalibus: nunc antequam ulterius progrediamur, scire oportebit, an utraque pars significetur in recto per sacramentum Eucharistiæ; quæ quidem quæstio necessaria est, ad melius intelligendam Eucharistiæ compositionem.

Supponendum est primò ad quæstionem, non esse idem, aliquid importari in obliquo, & importari extrinsecè: potest enim aliquid dupliciter importari in obliquo, scilicet extrinsecè, & intrinsecè. Extrinsecè quidem, ut per hoc nomen, cognoscens, vel videns, importatur quidem essentialiter de connotato obiectum, nõ tamen ut pars intrinsecè componens

Suppono non esse idem importari in obliquo, & extrinsecè.